بررسی فقهی ـ حقوقی شرطیت بلوغ و ایمان در شاهد

زهراسادات سرکشیکیان[1]

چکیده

بلوغ و ایمان از جمله شرایطی هستند که، به اجماع فقهای امامیه و تصریح قانون در مواد ۱۳۱۳ ق.م. و ۱۵۵ آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری، در صورت استناد به شهادت به عنوان دلیل (نه اماره) در شهود لازم می باشند، اما علی رغم تصریح فقها و تبصرهٔ ۱ مادهٔ ۱۲۱۰ ق.م. به سن بلوغ (۱۵ سال قمری تمام بر مرد و ۹ سال قمری تمام بر زن)، ماده ۱۳۱٤ ق.م. با شرط کردن ۱۵ سالگی برای شاهد موجب ابهام در مقبولیت شهادت اناث بین۹ تا ۱۵ساله شده است. در فقه، استثناءً، شهادت پسران ممیز ده ساله با شرایطی در قتل و جراحت پذیرفته می‌شود. در قانون، علی رغم اشاره به امکان استثنا در ادامهٔ مادهٔ ۱۳۱٤، موارد استثنا نامشخص بوده، لذا برخی، جهت رفع تعارض تبصرهٔ فوق با مادهٔ ۱۳۱٤، آن را مربوط به اناث بین ۹ تا ۱۵ ساله انگاشته و برخی دیگر، با تعریف بلوغ به «توانایی درک اهمیت شهادت»، تساوی قانونی اناث و ذکور در امر شهادت را توجیه نموده اند. بهترین راه آن است که بگوییم مهم، تحقق بلوغ و احراز آن توسط قاضی است و سنّ تنها امارهٔ بلوغ است، نه دلیل قطعی بر آن. از نظر فقهای امامیه ایمان یعنی شیعه دوازده امامی بودن، اما عدم انحصار ایمان به شیعه دوازده امامی در مواد ۱۳۱۳ و ۱۵۵ فوق الذکر موجب گردیده گروهی ایمان را در مقابل کفر بدانند، که با توجه به اساس بودن فقه شیعه در تنظیم مواد قانونی در ایران، صحیح نمی باشد.

کلید واژه‌ها : بلوغ، ایمان، شاهد، شهود، فقه امامیه، حقوق موضوعه

---

[1]. کارشناس جامعه الزهرا(س) و دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه علوم و تحقیقات اصفهان.(مقاله)